

Bilag til bet. o. den af statsrevisorerne afgivne bet. o. statsregnskabet.

af de almindeligt gældende regler, at ministeren kan afholde udgiften i tillid til senere at få den godkendt. På den anden side kan den faktiske situation være således, at selv en relativ kortvarig forsinkelse vil medføre uforholdsmæssig store tab. En ny jernbaneforbindelse skal måske være klar til sommerkøreplanens ikrafttræden, en kaserne til et hold nyindkaldte fremmøde, en skole til et nyt skoleårs begyndelse, et kystsikringsanlæg, inden efterårsstormene kan ventes, eller staten vil ifalde et erstatningsansvar, hvis visse kontraktligt fastsatte terminer ikke kan overholdes, o. s. v.

Spørgsmålet er da: skal ministeren i så fald påføre staten og samfundet et sådant betydeligt tab for at kunne opfylde kravet om sagens forelæggelse for finansudvalget? Ministeren befinder sig her i en pligtkollision. På den ene side er det hans pligt at administrere så økonomisk som muligt, at sørge for, at de i en anlægsvirksomhed allerede investerede midler udnyttes bedst muligt, og at unødvendige tab for statskassen undgås. Er en fejl begået, må han søge dens økonomiske konsekvenser for staten reduceret til det mindst mulige. På den anden side er det hans pligt ikke at afholde en ubetilget udgift uden finansudvalgets godkendelse.

Hvilken af de to pligter der skal gå forrest, kan næppe besvares ganske generelt. I de allerfleste tilfælde vil det være den førstnævnte, men der kan tænkes omstændigheder, hvorunder svaret ikke er så klart. Hvis situationen indikerer, at finansudvalget, trods formålets presserende karakter, dog kunne tænkes at stille sig kritisk til bevillingsansøgningen af grunde, som var tungere vejende end interessen i formålets rettidige gennemførelse, måtte ministeren formentlig løbe den med en forsinkelse forbundne risiko. Ministeren kan ikke benytte sig af situationen til at unddrage sig den parlamentariske kontrol, når denne under de konkrete omstændigheder kan tænkes at være en reel hindring for bevillingsansøgningens gennemførelse. Hvis derimod alt tyder på, at finansudvalget vil godkende udgiften som en efter forholdene rimelig og forsvarlig disposition, må hans pligt til at administrere på økonomisk forsvarlig vis gå forud for hans pligt til at følge den korrekte fremgangsmåde. I denne

særlige situation må man med andre ord vedblivende kunne påberåbe sig det i ministeransvarlighedsloven af 1939 fastslåede princip, at en minister ikke pådrager sig ansvar for afholdelsen af en udgift, „når denne har været nødvendig til statsstyrelsens forsvarlige førelse.“

Når ministeren under sådanne omstændigheder har afholdt en ubetilget udgift uden finansudvalgets godkendelse, må det formentlig være hans pligt så snart som muligt at forelægge udvalget sagen og søge dettes efterfølgende godkendelse, der da kan tænkes givet som et samtykke til, at udgiftsposten optages på det førstkomende forslag til tillægsbevillingslov.

For fuldstændigheds skyld bemærkes, at det her antagne resultat naturligvis ikke disculperer for den fejl, der har fremkaldt den særlige situation.

Sammenfattende kan det derfor siges, at hvis ansøgning til finansudvalget som følge af en administrativ fejl ikke har kunnet indgives rettidigt, må ministeren dog efter omstændighederne antages at være berettiget til at afholde en udgift uden bevilling, hvis afventning af sagens formelt korrekte ekspedition ville medføre uforholdsmæssigt tab for staten, og ministeren ikke herved søger at unddrage sig de parlamentariske organers bestemmelsesret.

VIII. Særligt om tjenestemænds, selvstændige styrelser og underordnede forvaltningsorganers stilling.

Den i de foregående afsnit foretagne udrødning af de forfatningsretlige grundrættigheder om afholdelse af ubetilgede udgifter har — som begrundet i afsnit I — taget sigte på den retsstilling, der tilkommer en minister som øverste chef for forvaltningen inden for hans forretningsområde.

Det er allerede nævnt, at ingen tjenestemand eller styrelsesgren kan have en videregående ret end den ansvarlige minister til at afholde ubetilgede udgifter. I de tilfælde, hvor den forfatningsretlige sædvane kræver tilslutning fra folketingets finansudvalg, vil dette krav gælde også for ministeriets tjenestemænd, de underlagte styrelser og forvaltningsorganer m. m. Henvendelsen til finansudvalget sker i øvrigt altid i en af ministeren undertegnet skrivelse og kan i praksis ikke foretages af nogen tjenestemand, der hand-